

ליקוטים נפלאים פרשת מטות מסעי

"איש כי ידור נדר לד" (ל, ג)

איש כי ידור נדר - שיידור כשהוא איש ומיושב בדעתו אבל הנודר בכעסו אינו בגדר איש ונמשל כבהמה. (כלי יקר)

"וה' יסלח לה כי הניא אביה אותה" (ל, ו)

קשה, אם אביה הניא אותה, א"כ מדוע היא צריכה לסליחה? אלא, הכתוב מדבר באשה שנדרה ושמע אביה והפר לה, והיא לא ידעה ועברה על נדרה בכוונה, והנה, אע"פ שלא עברה על חומר איסור נדר בגלל שאביה קדם והפר, בכל אופן זקוקה האשה לסליחה וכפרה כיון שבדעתה התכוונה האשה לעבור איסור, "וה' יסלח לה".

כשהיה ר' עקיבא מגיע לפסוק זה היה בוכה, ואמר: ומה מי שהתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה טעון סליחה וכפרה, המתכוון לאכול בשר חזיר ועלה בידו בשר חזיר על אחת כמה וכמה. (נזיר כ"ג)

הקשה רבי לייב חסמון זצ"ל (בספרו "אור יהל") וכי צריך קל וחומר כדי לדעת חומרת איסור חזיר, הרי זה לאו מפורש? ותירץ, שהקל וחומר אינו מחדש איסור במעשה האכילה, אלא על הכוונה. - ומה אם כונה לדבר עבירה שלא יצאה לפועל צריכה סליחה וכפרה, על אחת כמה וכמה כונה פגומה שהולידה מעשה עבירה צריכה סליחה וכפרה.

והוסיף רבי לייב, רבי עקיבא הגיע לפסוק וירד לעומק משמעו ובה, ואנו כביכול מגיעים לפסוק זה כל שנה, וכנראה שלא מגיעים...

יתירה מכך רבי עקיבא כל פעם שהיה מגיע לפסוק זה היה מתעורר מחדש ובוכה, ומעולם לא למד בדרך של שגרה אפילו כאשר חזר אלף פעמים.

"ותהיינה מחלה תרצה וחגלה" (ל, יא)

הרב מרדכי נויגרשל שליט"א נשאל, מדוע מוזכרות כה מעט נשים ביחס לגברים בתנ"ך ובתקופת המשנה והתלמוד עוד פחות? שאלות שכל יום עולות על סדר היום..

והשיב, לעם ישראל במדבר ניתנו שלוש מתנות: הבאר, המן וענני הכבוד. הבאר בזכות מרים, המן בזכות משה וענני הכבוד בזכות אהרן. והנה אנו עושים זכר לענני הכבוד - שבעת ימי סוכות. עושים זכר למן - לחם משנה בשבת. לעומת זאת לא עושים כל זכר לבאר, וזאת למרות שמבין שלושת המתנות אין ספק כי הנחוצה ביותר היא זו שניתנה בזכות מרים - הבאר. בלי ענני כבוד ניתן לשרוד במדבר, עובדה היא שיושבי המדבר חיים ככר אלפי שנים למרות התנאים הקשים. בלי מן אפשר

לעי"נ הרה"צ

פנחס בן ר' בנימין ביינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

להתקיים, הרי היה להם שלווים, היו להם בהמות. לעומת זאת, אין אפשרות להתקיים ולו גם ימים ספורים בלי מים. בכל זאת, לא עושים כל זכר למתנת הבאר?

והביא מה ששמע מהגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל שאמר כי מתנת המים היתה בזכות מרים, המים הם כמו האישה. הם נמצאים בכל מקום, הכל מלא מים. אבל בדרך כלל לא רואים אותם. בחומרי בנין יש מים, החשמל נוצר על ידי זרמי מים, הפירות והירקות ספוגים במים, אבל, כאמור, אין רואים אותם. כך גם האשה ביהדות, מגע ידה מורגש ככל, אבל בצניעות ובצורה שלא רואים אותה.

את אותו לקח אמר הרב זצ"ל אפשר ללמוד על התורה. כל דבר בבריאה יש בו את יסוד המים ובדרך כלל לא רואים אותם. כך התורה שנמשלה למים היא הקיום של כל העולם. ובני אדם שאינם מעמיקים לחשוב לא יודעים שכל קיומנו הוא על ידי התורה!

(להתעדן באהבתך)

"החלצו מאתכם אנשים לצבא" (לא, ג)

אם נחלוץ מעמנו את ה"אתכם", היינו האנכיות שבכל אדם, אז שייך שנהיה "אנשים לצבא" ללחום מלחמת ועבודת הבורא יתברך.

"לתת נקמת ד' במדין" (לא, ג)

הקב"ה אמר למושה נקמת בני ישראל; על זה שהחטיאו את בני ישראל לקב"ה כאילו מחל להם אבל לא מחל להם שגרמו למיתת עשרים וארבעה אלף מישראל, והיות שמיתתו של משה היתה קשורה במלחמה זו לו הי' אומר נקמת בני ישראל היו אומרים בני ישראל שהם מוחלים על נקמתם בשביל להרחיק מיתתו של משה, אולם משאמר להם נקמת ד' לא דחו הדבר. (כלי יקר)

"ויקצוף משה" (לא, יד)

לכל מכונית יש בלמים. לשם מה? כדי לבלם ולעצר את המכונית בשעה הנחוצה. במכונית פועלים כחות מנגדים. המנוע יש בכחו להניע את המכונית, אך הבלמים יש בכחם לעצר אותה.

האדם הנו מכשיר נפלא, יציר כפיו של הקב"ה. כחות רבי לאין ספר פועלים בו. כחות המניעים אותו לפעל ולנוע. אך מן ההכרח הוא, שיפעל בו גם הכח הבולעם, העוצר אותו בעת הצורך. אימתית?

אמרו בגמרא: אמר רבי אלעא, אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: "תלה ארץ על בלימה". בזכות אותם אנשים היודעים כי עת לחשות, יש קיום לכל העולם. ואימתית עת זו? שעת מריבה. בשעת מריבה אין אנשים מוכנים לשחק, והתוצאה היא השתלטות הכעס על האדם. מדוע כועסים אנשים על זולתם? התשובה מזעזעת ומחרידה, אבל אמתית: חסר אמונה גורם לכעס.

ליקוטים נפלאים פרשת מטות מסעי

חטאו, והוא משיבו ג"כ, ימחו על קדושת שמך וכו', ואח"כ יבא אצל יצחק אבינו ע"ה ועשה לו חשבון, עי"ש.
ועפ"י אפשר לפרש, ויסעו מהר שפר היינו יסעו "מהר" שרומז לאברהם אבינו, וכן יסעו משפר שרומז ליעקב אבינו, ויחנו בחרדה, היינו ביצחק אבינו שנקרא חרדה, דהוא עשה חשבון ואמר פלגא עלי ופלגא עלך וכו'.

ונס שמה רוצח מכה נפש בשגגה (לה, יא)

פעם נכנס בחור לכ"ק אדמו"ר הפני מנחם מגור זצ"ל, שאלו הרבי מה הוא לומד, וענה מסכת מכות. שאלו, היכי תימצי שאדם לא הרג נפש ואעפ"כ חייב גלות? הבחור התמהמה בתשובתו, ענהו הרבי, זו גמרא מפורשת (מכות יא.). תלמיד שגלה מגלין רבו עמו.

עוד שח ה"פני מנחם" זצ"ל בעניין זה, הרי אמרו בגמרא (תענית כג:.) או חברותא או מיתותא, א"כ למה חברו אינו גולה עמו. ותירץ שחבר צריך לגלות מעצמו ואין צריך לצוות עליו, וחבר שצריך לצוותו אינו חבר. עוד תירץ שהגמ' אומרת שם מכאן שלא ישנה אדם לתלמיד שאינו הגון, לפי שאם יגלה יצטרך לגלות עמו. אבל בחבר לא טוב יש לחוש שאם יגלה עמו יגרר אחר מעשיו ויתקלקל, שאין טוב להתחבר עם רוצח. (דף על הדף מכות י.)

"ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני ויסעו ממדבר סיני ויחנו בקברת התאוה" (לג, טו-טז)

המתבונן בפסוקים אלו ימצא שבדרך כלל, כאשר התורה מספרת על מקום שאליו הגיעו ובאותו מקום אירע דבר כלשהו - הרי היא מציינת את אותו מאורע: כגון שבאו אלימה, ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, וכן כשבאו לרפידים מציינת התורה שלא היה להם מים לשתות, אך לעומת זאת כאשר התורה מספרת שבני ישראל באו למדבר סיני - אין היא מציינת את המאורע החשוב ביותר בחיי עם ישראל: שבמקום זה ניתנה לישראל התורה הקדושה!

כך העיר הגאון רבי דוב אליעזרוב, רבה של שכונת קטמון בירושלים ובעל שו"ת "שאלו ציון", ויישב בביאור נפלא:
התורה ציינה רק את אותם דברים שהיו ואינם, דברים שעל פי דרך הפשט אין בהם כל ענין לדורות, אלא שהפסוק מצייין שצריך בכל זאת לזכור שדברים אלו היו. התורה שניתנה כהר סיני, לעומת זאת, הרי היא קיימת לנצח נצחים, ועוד: שבכל יום ויום צריכה היא להיות בעיני האדם כאילו ניתנה היום, כמו שדרשו חז"ל: "אשר אנוכי מצוך היום - בכל יום יהיו בעיניך כחדשים", ומשום כך אין התורה מציינת זאת בין המאורעות שקרו בעבר, כי קבלת התורה היא ענין השייך בהווה ובעתיד, בכל יום מחדש!
(כמוצא שלל רב)

כאשר נגש לאדם כועס, ונאמר לו: 'אינך יהודי מאמין!' הוא יזדעזע: 'האם משום שאני כועס על חברי שפגע בי, שהעליב אותי, שגרם לי נזק, אינני בכלל יהודי מאמין? וכי מה הקשר בין השניים?

אך העניין הוא שאדם שכועס חושב שחברו גרם לו רעה, אבל לאמתו של דבר החבר הוא רק שליח מההשגחה העליונה, כדי שהאדם יקבל עליון או נזק המגיע לו, ומה טעם לרגז ולקצף על שליח?! מכאן שהכועס חושב חס ושלום, שעניינים מסוימים נחתכים על ידי בשר ודם, והרי זוהי כפירה!
הבולמים פיהם בשעת מריבה, חיים בהרגשה ומצהירים, כי רצון ה' הוא השולט והמנהיג, ולכן תגובתם במקרים כאלו היא השתיקה, כי הרי ה' אמר לו קלל!

"ומקנה רב" (לב, א)

נוראות כתב בש"ך עה"ת לבאר את טעם הדבר מדוע לא רצו בני גד ובני ראובן לעלות עם יתר עם הקודש אל עבר הארץ הטובה והרחבה, אלא מאחר והם היו 'בדגל' אחד עם מחנה שבט שמעון (כי כך היה סדר הדגלים, שבדגל בני גד היה מטה ראובן ומטה שמעון) ולאחר שחטא זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, שוב לא רצו בני גד ובני ראובן להיות בכפיפה אחת עם 'חברים רעים' - כי חששו שמא אף בארץ ישראל יעלה חלקם להיות יחד עם בני שמעון, לכן העדיפו להשאר בחוץ לארץ עם 'חברים טובים' מאשר בארץ ישראל עם חברים שאינם טובים.

וכך אמרו שפעם שאל 'ראש ישיבה' את אחד הבחורים שהתחבר לחברים מפוקפקים ... שמא תדע מהו פירוש תיבת ותמגר הנאמר בברכת המינים, לא ידע הבחור פירוש המיילות, אמר לו רה"י, אף אני לא ידעתי פירושה של תיבה, אבל זאת אדע - כי איננו דבר טוב, כי התבוננתי על שכניו וידידי וראיתי שכולם מינים רעים הם - לפניו תעקר ותשבר ולאחריו ותכלם ותשפילם, ה"י מכל אלו ...
(באר הפרשה)

"ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה" (לג, ד)

פעם אחת ישב הרה"ק ה"חווה מלובלין" זיע"א במסיבה עם תלמידיו הק', ודרש תורה על כל מ"ב המסעות שנזכרים בפרשה, כשהגיע לפסוק מהר שפר ויחנו בחרדה" לא פירש על פסוק זה. נענה לו תלמידו הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א ואמר שיש לו לומר תורה על פסוק זה, ואמר בזה כי הנה מצינו באברהם אבינו ע"ה שנקרא הר שאמרו חז"ל (מסכת פסחים) לא כאברהם שנקרא הר, וגם מצינו ביעקב אבינו ע"ה שנקרא שפר, כמאמר חז"ל (מסכת בבא בתרא) שופריה שיעקב מעין שופריה דאדם קדמאי, וכן מצינו שיצחק אבינו ע"ה נקרא חרדה כמו שאמר הכתוב ויחד יצחק חרדה גדולה עד מאד, והפירוש הוא, שהנה איתא (מסכת שבת) אמרו חז"ל דלעתיד לבוא יאמר הקב"ה לאברהם, בניך חטאו, ויאמר לו רבש"ע, ימחו על קדושת שמך, וכן יבא אל יעקב ויאמר לו, בניך